

Våld i nära relationer

Kommunövergripande strategi för arbete med våld i nära relationer

2019-2022

Antagen av Kommunfullmäktige 2019-03-20 §11

Inledning

Våld i nära relationer är ett omfattande samhälls-och folkhälsoproblem som Dals-Eds kommun behöver ha ett långsiktigt och strategiskt arbete kring.

Arbetet kan kopplas till Kommunfullmäktiges utvecklingsplan där "Hållbar utveckling" är ett målområde. Att "Invånarna har god hälsa och möjlighet till egen försörjning" är den prioritering inom detta område som strategin knyter an till.

Strategin har också utgångspunkt i lagstiftning som kommunens olika verksamheter har att förhålla sig till, samt olika styrdokument, rapporter, föreskrifter och riktlinjer från både nationell och regional nivå. Arbetet kan också knytas till kommunens trygghetskapande och brottsförebyggande arbete.

Arbetet med att lyfta våld i nära relationer och att formulera en kommunövergripande strategi för temat påbörjades i januari 2018. En arbetsgrupp har på uppdrag av kommunens ledningsgrupp arbetat fram strategin under hösten 2018.

Syfte

Strategin syftar till att fastställa inriktningen för arbetet med våld i nära relationer och hur det behöver utvecklas på en övergripande nivå under den närmaste mandatperioden.

Arbetsätt utifrån strategin

Utifrån strategin planeras insatser både på verksamhetsnivå och i samverkan mellan såväl kommunens alla verksamheter, förvaltningar och nämnder samt andra för området viktiga aktörer som finns i samhället. Lämpliga samverkansaktörer inom kommunen kan vara folkhälsorådet, IFO, LSS, äldreomsorgen, HR-avdelningen, fritid och skola. Externa samverkansaktörer kan t ex vara Närhälsan, Polisen, Tandvården och Kvinnojouren.

För att hålla arbetet med strategin aktivt bildas en samverkansgrupp som lämpligen förläggs till den lokala Närsjukvårdsgruppens sammanträden, där våld i nära relationer lyfts in som en stående punkt på dagordningen. I detta forum utbyts kunskap och erfarenheter, samplaneras insatser och formuleras en årlig övergripande handlingsplan med kommunövergripande aktiviteter.

För de kommunala verksamheterna skrivs insatserna in på kommunfullmäktigenivå i kommunens mål- och uppföljningssystem Där märks de med en särskild symbol som gör att

arbetet kan samlas i en särskild rapport. Det är folkhälsostrategens ansvar att följa upp arbetet.

Strategin läggs på kommunövergripande nivå. Alla verksamheter bör beakta strategin och i de fall det är relevant planera för lämpliga aktiviteter även inom verksamheten. Verksamhetscheferna märker aktiviteterna i samråd med folkhälsostrategen.

Definition av våld i nära relationer

Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmar eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något som den vill. (Per Isdal, Alternativ Till Våld)

Våld i nära relationer innefattar olika former av våld. Det kan vara fysiskt, psykiskt, ekonomiskt, latent, materiellt, sexuellt eller försummelse.

Beskrivning av området

Våld i nära relationer omfattar alla typer av våld, inklusive hedersrelaterat våld, som kan förekomma mellan närstående i såväl heterosexuella som samkönade relationer, samt inom syskon- och andra familje- och släktrelationer. Kännetecknande är att den som är utsatt har en nära relation till, och ofta starka band till våldsutövaren. Det avser även barn som bevittnar våld i den nära relationen. Våldet sker ofta inomhus i offrets bostad och ökar i allvar och intensitet ju längre relationen pågår.

I studien "Våld och hälsa" (Nationellt centrum för kvinnofrid 2014) framgår att 46% av kvinnorna och 38% av männen någon gång hade varit utsatta för allvarligt sexuellt, fysiskt eller psykiskt våld. Det var betydligt vanligare hos kvinnor än män att ha drabbats av allvarligt sexuellt våld.

14% av kvinnorna hade som vuxna blivit utsatta för våld eller hot om våld av en aktuell eller tidigare partner och 3% av okända män. 5% av männen hade blivit utsatta för våld eller hot om våld av en aktuell eller tidigare partner och 16% av okända män.

Mörkertalet när det gäller våld i nära relation bedöms vara mycket stort och de flesta anmäler inte att de är utsatta.

Vision

Våld i nära relationer förekommer inte i Dals-Eds kommun.

Målområden

Utifrån den kunskap som finns på området, bl. a från Sveriges kommuner och landsting, Nationellt Centrum för Kvinnofrid m fl kan följande områden utpekats som viktiga för ett framgångsrikt arbete kring våld i nära relationer:

- Stöd och hjälp
- Information
- Kartläggning
- Utbildning/kompetenshöjning
- Screening/våga fråga
- Samordning/samverkan
- Förebyggande insatser

I strategin presenteras varje målområde för sig med mål och övergripande strategi för att uppnå målet. Varje förvaltning och verksamhet får sedan forma egna mål och/eller insatser utifrån strategin. Till den lokala samverkansgruppen lyfter förvaltningarna insatser som behöver samordnas.

Stöd och hjälp

Mål: Alla våldsutsatta, både barn och vuxna samt barn som har bevittnat våld, erbjuds stöd och hjälp. Även våldsutövare erbjuds insatser.

Det ska finnas framtagna rutiner för varje förvaltningsområdes verksamhet hur ärenden kring våld i nära relationer ska hanteras och följas upp.

Information

Mål: Det finns informationsmaterial om vilka stödinsatser som erbjuds i kommunen.

Informationen ska spridas i verksamheterna och organisationerna så att de når invånarna på olika sätt – både digitalt och i pappersform.

Informationen ska vara utformad med hänsyn till språk, kultur och målgrupper.

Den övergripande informationen ansvarar den lokala samverkansgruppen för, och ev. verksamhets/förvaltningsspecifik information ansvarar respektive förvaltning/verksamhet för.

Kartläggning

Mål: Våld i nära relationer kartläggs regelbundet

För att ge ett riktigt och bra underlag för insatser ska statistik föras och kartläggas regelbundet i de olika verksamheterna inom området våld i nära relationer. Det gäller både internt och externt tillsammans med sjukvård, Polis, ungdomsmottagning, vuxenpsykiatrisk mottagning, Barn och ungdomspsykiatrisk mottagning o. dyl.

Nyckeltal och indikatorer för uppföljning behöver fastställas. Det är lämpligt att använda "Öppna jämförelser för våld i nära relationer" i kartläggningsarbetet.

Även resultat från nationella befolkningsundersökningar ska ingå i kartläggningen. Denna sammanställs i samverkansgruppen årligen.

Utbildning/kompetenshöjning

Mål: Det finns en hög kunskapsnivå om våld i nära relationer i kommunens alla förvaltningar.

Det ska finnas en generell kunskap om våld i nära relationer inom alla verksamheter för att kunna identifiera den som är utsatt och våga fråga om våldsutsatthet och våldsutövande. Alla chefer, medarbetare och brukare bör få utbildning på lämplig nivå. Utbildningen bör förläggas så att alla kan delta (t ex obligatoriskt på APT).

Våld i nära relationer bör också vara ett återkommande tema i verksamheterna under året.

Ett förslag till gemensam utbildningsplan görs årligen av samverkansgruppen. Den går sedan till kommunens ledningsgrupp för beslut och lösning av finansiering.

Screening/Våga fråga

Mål: Minskat mörkertal – att fler ställer frågor som leder till att våldsutsatta och de som har bevittnat våld i nära relation söker stöd och hjälp.

En viktig del i arbetet med våld i nära relationer är att minska mörkertalet och identifiera de som är våldsutsatta och personer som utövar våld – både barn och vuxna – så att de kan ges möjlighet till stöd och hjälp. De flesta berättar inte självmant om sin våldsutsatthet och det är ofta en problematik som döljs. I de rutiner som tas fram förvaltningsvis skall det framgå på vilket sätt verksamheterna ska kunna identifiera personer som är våldsutsatta. Nyanställda ska informeras om vilka rutiner som finns i verksamheterna inom detta område.

Samverkan och samordning

Mål: Ändamålsenliga forum för samverkan och samordning.

Våld i nära relationer kräver samverkan mellan olika myndigheter och verksamheter – både på ett övergripande plan och i enskilda ärenden.

Samverkan bör regleras i de rutiner som tas fram i respektive förvaltning, men också på övergripande nivå behövs en samverkansgrupp där såväl kommunens olika förvaltningar som externa aktörer ingår. Den bör träffas ett par gånger per år för att lyfta samverkans- och samordningsfrågor.

Förebyggande och främjande insatser

Mål: Ett långsiktigt, strategiskt förebyggande arbete ska finnas i Dals-Eds kommun

För att våld i nära relationer ska upphöra krävs förebyggande och främjande insatser, särskilt bland barn och unga.

Våldspyramiden illustrerar hur våld kan utvecklas från mer eller mindre milda uttryck till dess ytterligheter. Om ett tidigt förebyggande och främjande arbete genomförs finns goda möjligheter att förhindra att våldet ökar i allvarsgrad.

Insatser som kan främja goda relationer och förebygga våld kan handla om att jobba med genusfrågor, maskulinitet, språkbruk, sexualitet, definitioner av våld, hur våld utvecklas, maktordningar och dialoger kring vilka beteenden som bör motverkas på lekplatsen, i skolkorridorerna, på arbetsplatsen osv.

Arenorna för det förebyggande och främjande arbetet är många, t ex förskolan, skolan, gymnasieskolan, ungdomsmottagningen, fritidsgården, föreningslivet, arbetsplatsen och familjecentralen.

I arbetet bör särskild hänsyn tas till om specifika målgrupper för olika insatser kan urskiljas som insatserna behöver anpassas till.

Uppföljning

På övergripande nivå följs arbetet med strategin upp i mål- och uppföljningssystemet Stratsys. De insatser och mål som har bäring på våld i nära relationer markeras med en symbol och samlas i en egen kommunövergripande rapport. Rapporten går ut till samtliga förvaltningar och nämnder, samt kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Nyckeltal och indikatorer för uppföljning utarbetas inom insatsområde "Kartläggning".